

Per Mathis Oskal
Andsvatnet
9310 SØRREISA

Avslag på søknad fra Per Mathis Oskal siida om skadefelling av gaupe og jerv

Fylkesmannen i Troms viser til søknad datert 10.1.2016, vår ref. 2016/60-5, fra Per Mathis Oskal siida, om skadefelling på gaupe og jerv. Den 11.1.2016 sendte Fylkesmannen e-post der vi opplyste om at søknaden var vurdert, og at den ville bli avslått. Fylkesmannen fatter slikt

– Vedtak –

Fylkesmannen har vurdert søknaden i henhold til naturmangfoldloven § 18 bokstav b og § 77, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1 og 3. Fylkesmannen avslår søknad om skadefelling av gaupe og jerv ved Kletten, Istind, området Målelvfossen–Kirkenesmoen–Iselvdalen.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 samt rovviltforskriften § 18 tredje ledd. En eventuell klage skal fremsettes for Fylkesmannen i Troms jf. forvaltningsloven § 32.

Søknaden

Søker opplyste om at det var funnet og dokumentert tre kadaver ved Elverum-Kirkenesmoen og et skadet dyr som var under behandling. Ved Kletten var det den 10.1.2016 funnet tre kadaver og to skadede dyr. Området nede i Måselvdalen er svært uoversiktlig, med tett skog, og spor etter reinbeiting over alt, slik at det sannsynligvis er flere kadaver i området. Alle disse drept av tre gauper, tisper med to unger. De tre gaupene som hadde drept 10.1.2016 kom opp fra Iselvdalen og ned igjen mot Iselvdalen.

I tillegg var det forut for dette dokumentert en rein drept av jerv ved flokken i Kletten. I området Istind-Kletten-Iselvdalen var det registrert svært mye spor etter jerv, 5-6 jerv anslår søker. Måselvdalen og Klettenområdet er det eneste vinterbeitet søker har igjen, og med rovdyrangrepene ser situasjonen svært mørk ut for søkers reindriften denne vinteren. Dette etter at Altevatn/Leinavatn området er nedbeitet av svensk rein. Det er også meldt om svensk rein inne i disse områdene nå. I beiteområdet er det ca. 550–600 rein.

Grunnlag for avgjørelsen

Sentrale politiske føringer og lovverk som ligger til grunn er:

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov av 29.5.1981 om viltet (viltloven)
- Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013
- Rovviltforliket 2011, representantforslag 163 S (2010–2011) og Stortingets behandling 17. juni 2011
- Brev fra Klima- og miljødepartementet av 28.4.2014 om «Tydelig soneforvaltning og høy beredskap»
- Brev fra Miljøverndepartementet av 25.8.2011 om «Videre oppfølging av rovviltforliket 2011»

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn, gaupe, jerv, ulv og kongeørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i større og mindre grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes. Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2002–2003), *rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S.nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften (forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt). Det er rovviltforskriften som avgjør myndighetsforhold og hjemler virkemiddelbruk i norsk rovviltforvaltning. Rovviltforskriften er igjen hjemlet i

naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene) sier at

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttak ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...) Rovviltforskriften § 1 sier at

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Fylkesmannen kan iverksette felling etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i rovviltforskriften § 9 jf. § 1 og § 6. Av rovviltforskriften § 9 går det frem at det særlig skal tas hensyn til:

- a, områdets betydning som beitemark
- b, skadens omfang og utvikling
- c, potensialet for fremtidige skader

d, muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6.

Fylkesmannens vurdering

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Kunnskapsgrunnlaget for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Det skal også gjøres en vurdering av den samlede belastningen tiltaket vil medføre på naturmangfold (§ 10). Dersom man er usikker på konsekvenser for viktig naturmangfold skal det vurderes om føre-var-prinsippet (§ 9) skal legges til grunn for ikke å gjennomføre tiltaket. Det skal velges utforming og lokalisering som unngår eller gir minst mulig tap av biologisk mangfold (§ 12) og eventuelle kostnader ved miljøforringelse skal dekkes av tiltakshaver (§ 11).

Fylkesmannen har vurdert beslutningsgrunnlaget i denne saken som godt. Årlige rapporter fra Rovdata på bestandsstatus for gaupe, som *Bestandsovervåking av gaupe i 2015 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 2-2015* og *NINA rapport 1179, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2015*, har bidratt til god kunnskap om gaupas bestandssituasjon regionalt og nasjonalt, og om hvilke effekt en felling vil ha på bestanden. Forskning utført av Scandlynx har gitt mye kunnskap om gaupas overlevelse og reproduksjon, arealbruk og drapstakt på beitedyr, blant annet gjennom NINA minirapport 450, *Gaupe og jerv i Troms og Finnmark, Statusrapport Scandlynx 2012–2013*, og NINA rapport 1200, *Gaupe og jerv i reinbeiteland, Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014*. Årlige rapporter fra rovdata på bestandsstatus for jerv, som *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2015*, *Bestandsovervåking av jerv i 2015* og *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestande 2014* har sammen med fortløpende oppdateringer fra Statens naturoppsyn gitt et godt beslutningsgrunnlag.

Området hvor det søkes om skadefelling er et A-område for gaupe og jerv i følge forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013. Det går frem av forvaltningsplanen at utenfor A-områdene skal næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser ha prioritet. Rovviltnemnda er klare på at rovviltbestandenes overlevelse skal sikres innenfor de områder som er prioritert den enkelte rovviltart. Videre skriver rovviltnemnda at de vil arbeide for at det ikke skal være rovvilt som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder. Rovviltnemnda sier at forvaltningen skal gjøre det den kan, innenfor gitte rammer, for å forhindre at slike situasjoner oppstår. I forvaltningsplanen skriver rovviltnemnda:

Uttak av rovvilt skal i regelen skje gjennom ordinær kvotejakt/lisensfelling med klart høyest trykk på områder hvor rovviltet ikke skal ha prioritet. Skadefelling skal i regelen skje der ordinær kvotejakt/lisensfelling ikke lykkes. Skadefelling skal i størst mulig grad iverksettes før rovviltet yngler, og konsentreres om områder hvor rovvilt ikke har prioritet.

Søknaden om skadefelling kommer forut for kvotejaktperioden på gaupe. Med bakgrunn i bestandssituasjonen er det ikke åpnet for kvotejakt i A-området for gaupe. Det nasjonale målet for antall ynglinger i region 8 (Troms og Finnmark) er 10 ynglinger, hvorav seks ynglinger skal være i Troms. Antall registrerte familiegrupper av gaupe før jakt i region 8 har i 2012, 2013, 2014 og 2015 vært på henholdsvis 13, 10, 5,5 og 8. I Troms har tilsvarende tall vært 6, 3, 2,5 og 6. På landsbasis er bestandsmålet 65 årlige ynglinger, før jakt i 2015 var det registrert 60,5 ynglinger i Norge.

Det nasjonale bestandsmålet på jerv er 39 ynglinger, gjennomsnittet for årene 2013–2015 er 53,7 ynglinger. I region 8 er bestandsmålet på jerv 10 ynglinger, sju av disse skal være i Troms. I 2014 og 2015 ble det i Troms registrert henholdsvis sju og ni ynglinger. Lisensfelling av jerv pågår. Per 11.2.2016 er det denne sesongen tatt ut ti jerv ved lisensfelling i Troms, alle i A-området. Resterende kvote er nå ti jerv, derav inntil 6 tisper. Av kvoten kan tre jerv felles i A-området, herav inntil én tispe. Ut fra registreringsforhold og erfaringer fra tidligere år kan vi forvente at omtrent 85 % av jervebestanden i Troms ble registrert ved DNA- registrering i 2015. Etter uttak til og med 11.2.2016 er det igjen 22 tisper i Troms, av de som ble registrert i 2015. Disse er fordelt med elleve i området sør for Storfjord, seks i Storfjord og Kåfjord samt fem i Nordreisa og Kvænangen. Sett opp i mot arealer i A-området er dette en ganske jevn fordeling av tisper. Gitt at 15 % ikke ble registrert utgjør dette omtrent tre individer. Ut av forventet bestand på ca. 25 tisper må vi også forvente en viss naturlig avgang.

Det er altså å forvente at det er noe i overkant av 20 tisper i Troms som er mer enn ett år gamle. I Troms har vi fra 2015 DNA etter fem hanner som ikke er registrert døde.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Fylkesmannen mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere gaupebestanden og jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Fylkesmannens syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for gaupe opprettholdes på 65 årlige ynglinger, og for jerv på 39 årlige ynglinger er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Fylkesmannen vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefelling av gaupe og jerv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har Fylkesmannen lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i

region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Fylkesmannen har i e-post av 11.1.2106 tilbydd søker midler for ekstraordinært tilsyn, føring for å holde flokken samlet eventuelt for flytting av reinflokken dersom det er mulig. Søknad må legges inn på elektronisk søknadssenter på akutte tiltak. Tilsagn kan først gis etter at søknad er levert og utbetaling kan skje først etter at rapport er levert. Ordinært tilsyn må loggføres i tillegg til det som settes inn ekstraordinært.

Konklusjon

Fylkesmannen vurderer at potensialet for fremtidige skader er til stede, og at muligheten for å forhindre dette gjennom forebyggende tiltak er begrenset. Med denne bakgrunn har Fylkesmannen vektlagt hensynet til naturgrunnet for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. Fylkesmannen kan likevel ikke se at skadefelling i dette og tilsvarende tilfeller er forenlig med formålet i rovviltforskriften, om å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe og jerv jf. regionens bestandsmål. Fylkesmannen har i avslaget særlig lagt vekt på at området er et A-området for gaupe og jerv, at bestandsmålet for gaupe i Troms ikke er nådd, og at det er gjennom ordinær kvotejakt gaupebestanden skal forvaltes. Vi har vektlagt at det ikke er dokumentert store tap til jerv, at det pågår lisensfelling av jerv og at det er usikkert om bestandsmålet for jerv vil nås i Troms denne sesongen.

Med hilsen

Evy Jørgensen
miljøverndirektør

Heidi-Marie Gabler
fagansvarlig

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer